

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Wrocław, dnia 19 maja 2015 r.

Poz. 2296

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE NR NK-N.4131.58.1.2015.AB WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

z dnia 4 lutego 2015 r.

Na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594)

stwierdzam nieważność

uchwały Rady Gminy Krotoszyce Nr III/20/2014 z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Krotoszyce.

Uzasadnienie

Na sesji dnia 29 grudnia 2014 r., działając między innymi na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 i art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zm.) oraz art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r., poz. 1399 ze zm.) zwana dalej jako – ustawa, Rada Gminy Krotoszyce podjęła uchwałę Nr III/20/2014 w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Krotoszyce.

Uchwała ta wpłynęła do organu nadzoru dnia 8 stycznia 2015 r.

W toku badania legalności uchwały Organ Nadzoru stwierdził, że przedmiotowa uchwała została podjęta z istotnym naruszeniem art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w związku z art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) oraz § 119 ust. 1 w zw. z § 143 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 roku w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2002 r., Nr 100, poz. 908), a ponadto stwierdzono istotne naruszenia prawa w zakresie:

I. § 5 uchwały został podjęty z istotnym naruszeniem art. 4 ust. 2 ustawy oraz art. 7 Konstytucji;

II. § 6 pkt 1) we fragmencie „i w miarę potrzeby” uchwały został podjęty z istotnym naruszeniem art. 4 ust. 1 ustawy oraz art. 2 i art. 7 Konstytucji;

III. § 9 ust. 3 we fragmencie: „a także muszą być wyposażone w oznakowanie zapewniające identyfikację właściciela pojemnika, worka, lub kontenera.” uchwały został podjęty z istotnym naruszeniem art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy oraz art. 7 i art. 51 ust. 1 Konstytucji;

IV. § 11 ust. 1 uchwały został podjęty z istotnym naruszeniem art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy oraz art. 7 i art. 87 Konstytucji;

V. § 13 ust. 6 pkt 2) uchwały został podjęty z istotnym naruszeniem art. 60 ustawy oraz art. 75 § 1 i art. 77 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267 ze zm.) oraz art. 7 Konstytucji;

VI. § 15 ust. 1 i ust. 2 uchwały zostały podjęte z istotnym naruszeniem art. 4 ust. 2 ustawy oraz art. 7 Konstytucji;

VII. § 18 pkt 2 uchwały został podjęty z istotnym naruszeniem art. 4 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy oraz art. 7 Konstytucji;

VIII. § 18 pkt 5 i pkt 6 uchwały zostały podjęte z istotnym naruszeniem art. 10a ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2013 r., poz. 856), art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy oraz art. 7 Konstytucji;

IX. § 18 pkt 7 uchwały został podjęty z istotnym naruszeniem art. 10a ust. 4 ustawy o ochronie zwierząt, § 118 w związku z § 143 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie "Zasad techniki prawodawczej" oraz art. 7 Konstytucji.

X. § 20 ust. 1 pkt 2) we fragmencie: „gołębi,” uchwały został podjęty z istotnym naruszeniem art. 4 ust. 2 pkt 7 ustawy, art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 133, poz. 921 ze zm.), art. 4 pkt 17 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt (t.j.: Dz. U. z 2013 r. poz 856) oraz art. 7 Konstytucji;

XI. § 22 ust. 1 uchwały został podjęty z istotnym naruszeniem art. 4 ust. 2 i art. 5 ust. 6-9 ustawy, § 135, § 136 oraz § 137 w związku z § 143 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie "Zasad techniki prawodawczej" art. 7 Konstytucji.

Podstawą do podjęcia badanej uchwały jest wskazany wyżej art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, zgodnie z którym: „1. Rada gminy, po zasięgnięciu opinii państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, uchwała regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, zwany dalej "regulaminem"; regulamin jest aktem prawa miejscowego. 2. Regulamin określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości obejmujących: 1) wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości obejmujących: a) prowadzenie we wskazanym zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, w tym powstających w gospodarstwach domowych przeterminowanych leków i chemikaliów, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz zużytych opon, a także odpadów zielonych, b) uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego, c) mycie i naprawy pojazdów samochodowych poza myjniami i warsztatami naprawczymi; 2) rodzaju i minimalnej pojemności pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunków rozmieszczania tych pojemników i ich utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, przy uwzględnieniu: a) średniej ilości odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych bądź w innych źródłach, b) liczby osób korzystających z tych pojemników; 3) częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego; 4) (uchylony); 5) innych wymagań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami; 6) obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku; 7) wymagań utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach; 8) wyznaczania obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania”.

Przytoczony wyżej przepis wyznacza w sposób wiążący zakres przedmiotowy uchwały podjętej na jego podstawie. Sposób sformułowania art. 4 ust. 2 ustawy wskazuje na konieczność uwzględnienia wszystkich wymienionych w nim zagadnień (co wynika z jednoznacznie brzmiącego zalecenia: „regulamin określa...”), a jednocześnie wyznacza granice kompetencji uchwałodawczej Rady Gminy. Należy również zauważyć, że wykroczenie poza ramy upoważnienia ustawowego stanowi istotne naruszenie art. 7 Konstytucji, zgodnie z którym organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Jest to jedna z podstawowych zasad polskiego systemu prawnego. Oznacza ona, że organy władzy publicznej mogą działać tylko na podstawie prawnej, a normy prawne określają ich kompetencje, zadania i tryb postępowania, wyznaczając jednocześnie ramy ich działania. Organ władzy publicznej mogą działać tylko w takiej formie i w taki sposób, na jakie pozwalają im przepisy prawa. Przedstawione stanowisko znajduje oparcie w orzecznictwie. W wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z dnia 14 grudnia 2006 r. sygn. akt II SA/Bd 845/2006, stwierdza się, że wykładnia gramatyczna

art. 4 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wskazuje wyraźnie, że z jednej strony wyliczenie zamieszczone w tym przepisie ma charakter wyczerpujący, co oznacza, że w uchwale rady gminy (regulaminie) nie wolno zamieszczać postanowień, które wykraczałyby poza treść art. 4, z drugiej zaś strony w uchwale rady gminy (regulaminie) muszą znaleźć się postanowienia odnoszące się do wszystkich punktów art. 4. Podobnie uznał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach w wyroku z dnia 8 listopada 2007 r., sygn. akt II SA/Gl 531/2007, stwierdzając, że rada winna ująć w przedmiotowym regulaminie wszystkie kwestie wskazane w tym przepisie, bowiem zawiera on normy o charakterze bezwzględnie obowiązującym, a także Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wielkopolskim w wyroku z dnia 7 grudnia 2006 r., sygn. akt II SA/Go 471/2006.

Mocą § 6 ust. 1 Rada Gminy Krotoszyce nałożyła na właścicieli nieruchomości obowiązek uprzątnięcia błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości udostępnionych do użytku publicznego oraz z chodników przylegających bezpośrednio do nieruchomości, niezwłocznie po opadach i w miarę potrzeby.

Zgodnie z przytoczoną treścią art. 4 ust. 2 ustawy, jednym z obligatoryjnych elementów regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy jest określenie szczegółowych zasad dotyczących wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości obejmujących uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego (art. 4 ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy). Z kolei zgodnie z przepisem art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż nieruchomości, przy czym za taki chodnik uznaje się wydzieloną część drogi publicznej służącą dla ruchu pieszego położoną bezpośrednio przy granicy nieruchomości; właściciel nieruchomości nie jest obowiązany do uprzątnięcia chodnika, na którym jest dopuszczony płatny postój lub parkowanie pojazdów samochodowych. Zatem już z mocy samej ustawy na właścicielu nieruchomości spoczywa powyższy obowiązek w zakresie uprzątnięcia błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż nieruchomości. Tymczasem Rada Gminy Krotoszyce stanowiąc w § 6 ust. 1 regulaminu o obowiązku uprzątnięcia błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości udostępnionych do użytku publicznego oraz z chodników przylegających bezpośrednio do nieruchomości, w sposób nieuprawniony uregulowała kwestie objęte zapisami ustawy. Ponadto Rada regulując powyższe obowiązki właściciela nieruchomości dokonała nieuprawnionej modyfikacji przepisu ustawowego, poprzez jego rozszerzenie o wszystkie chodniki przylegające bezpośrednio do nieruchomości. Tymczasem ustawodawca w art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy wprowadził obowiązek właścicieli nieruchomości uprzątnięcia błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń jedynie w odniesieniu do chodników stanowiących wydzieloną część drogi publicznej, służącą dla ruchu pieszego, położoną bezpośrednio przy granicy nieruchomości i to z wyłączeniem sytuacji gdy na takim chodniku dopuszczony jest płatny postój lub parkowanie pojazdów samochodowych. Nieuzasadnione poszerzenie tego obowiązku w odniesieniu do każdego chodnika przylegającego bezpośrednio do nieruchomości stanowi naruszenie zakresu upoważnienia ustawowego wynikającego z art. 4 ust. 1 ustawy. Wymaga także zauważenia, że skoro postanowienia regulaminu mają jedynie uszczegóławiać regulacje ustawowe w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, to tym bardziej nie ma podstaw prawnych do powtarzania i modyfikowania w nim regulacji ustawowych, w szczególności zawartych w ustawie upoważniającej. Uznanie za niedopuszczalne dokonywania w regulaminie powtarzania regulacji ustawowych jest uzasadnione także tym, że interpretacja takiej powtórzonej regulacji w kontekście uchwały, w której je powtórzono, może prowadzić do całkowitej lub częściowej zmiany intencji prawodawcy (vide: wyroki NSA z dnia 14 października 1999 r., sygn. akt II SA/Wr 1179/90; z dnia 10 listopada 2009 r., sygn. akt II OSK 1256/09; z dnia 7 kwietnia 2010 r., sygn. akt II OSK 170/10, wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 7 kwietnia 2011 roku, sygn. akt II SA/Bd 1536/10).

W ocenie organu nadzoru powyższe uzasadnia twierdzenie o nieważności § 6 ust. 1 uchwały z uwagi na istotne naruszenie art. 4 ust. 2 pkt 5 w zw. z art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy. Ponadto w kontekście stwierdzenia nieważności § 6 ust. 1 uchwały w pełni uzasadnionym jest również stwierdzenie nieważności przepisów § 6 ust. 1 uchwały jako nierozzerwalnie związanych i odnoszących się bezpośrednio do treści § 6 ust. 1 uchwały. Pozostawienie bowiem w obrocie prawnym zapisów § 6 ust. 2 uchwały mogłoby powodować istotne trudności i wątpliwości interpretacyjne przy wykonywaniu obowiązków nałożonych na właścicieli nieruchomości w regulaminie utrzymanie czystości i porządku w Gminie Krotoszyce. Tego z kolei nie sposób pogodzić z charakterem norm prawnych zawieranych w aktach prawa miejscowego, które

to powinny być stanowione w sposób jasny, przejrzysty, spójny i nie budzący jakichkolwiek wątpliwości interpretacyjnych.

Powyższe stanowisko organu nadzoru zostało potwierdzone w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 2 września 2013 r., sygn. akt II SA/Wr 425/13 oraz w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 lutego 2014 r., sygn. akt II OSK 2746/13, w których podkreślono, że: „zgodnie z przepisem art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż nieruchomości, przy czym za taki chodnik uznaje się wydzieloną część drogi publicznej służącą dla ruchu pieszego położoną bezpośrednio przy granicy nieruchomości. Skoro zatem sama ustawa nakłada na właścicieli nieruchomości określone obowiązki zmierzające do utrzymania czystości na terenie chodników położonych wzdłuż nieruchomości, to regulowanie tej kwestii w akcie prawa miejscowego jest z nie tylko zbędne, ale wręcz zgodnie z zasadą prawidłowej legislacji niedopuszczalne.”

Rozpatrując wskazaną powyżej wadliwość § 6 ust. 1, a w konsekwencji także § 6 ust. 2 uchwały w kontekście przepisu art. 4 ust. 2 ustawy wyznaczającego obligatoryjne elementy regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie, w ocenie organu nadzoru przedmiotowa uchwała Rady Gminy Krotoszyce Nr III/20/2014 nie zawiera jednego z istotnych i wymaganych elementów, a mianowicie uregulowania kwestii uprzątnięcia błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego. Pominięcie przez Radę Gminy Krotoszyce któregoś z wymienionych w art. 4 ust. 2 ustawy elementów regulaminu skutkuje brakiem pełnej realizacji upoważnienia ustawowego i ma istotny wpływ na ocenę zgodności z prawem podjętego aktu. Zauważyć należy również, że zgodnie z § 119 ust. 1 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 roku w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2002 r., Nr 100, poz. 908) na podstawie jednego upoważnienia ustawowego wydaje się jedno rozporządzenie, które wyczerpująco reguluje sprawy przekazane do unormowania w tym upoważnieniu. Na mocy § 143 załącznika do rozporządzenia zasada ta ma zastosowanie do aktów prawa miejscowego.

Tym samym, zdaniem organu nadzoru zasadnym jest stwierdzenie nieważności przedmiotowej uchwały w całości z uwagi na istotne naruszenie art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy w związku z art. 7 Konstytucji RP oraz § 119 ust. 1 w zw. z § 143 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”.

Ponadto przeprowadzone postępowanie nadzorcze wykazało także inne istotne naruszenia przepisów prawa przez poszczególne uregulowania uchwały.

I.

W Rozdziale 2 uchwały dotyczącym wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenach nieruchomości Rada Gminy w § 5 postanowiła, że: „Właściciele nieruchomości, na których znajdują się place zabaw dla dzieci mają obowiązek utrzymania znajdujących się tam urządzeń służących do zabawy dzieci w należytej czystości oraz właściwym stanie technicznym.”

Zdaniem organu nadzoru, powyższa regulacja nie stanowi materii regulaminu i została podjęta z przekroczeniem granic ustawowego upoważnienia z art. 4 ust. 2 ustawy.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że przepis art. 5 ust. 1 omawianej ustawy precyzyjnie reguluje zakres obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości. Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 1 ustawy: „1. Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez: 1) wyposażenie nieruchomości w pojemniki służące do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywanie tych pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, chyba że na mocy uchwały rady gminy, o której mowa w art. 6r ust. 3, obowiązki te przejmie gmina jako część usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zamian za uiszczoną przez właściciela opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi; 2) przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych; przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej nie jest obowiązkowe, jeżeli nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków spełniającą

wymagania określone w przepisach odrębnych; 3) zbieranie powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminie; 3a) gromadzenie nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych; 3b) pozbywanie się zebranych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych oraz nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi; 4) uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż nieruchomości, przy czym za taki chodnik uznaje się wydzieloną część drogi publicznej służącą dla ruchu pieszego położoną bezpośrednio przy granicy nieruchomości; właściciel nieruchomości nie jest obowiązany do uprzątnięcia chodnika, na którym jest dopuszczony płatny postój lub parkowanie pojazdów samochodowych; 5) realizację innych obowiązków określonych w regulaminie.”.

Regulamin utrzymania czystości i porządku nie może wykraczać poza ramy przedmiotowe (art. 4) ustawy i stanowić obowiązków właścicieli ponad granice ustawowe (art. 5 ust. 1) oraz ponad obowiązki innych podmiotów wskazanych w art. 5 ust. 2-5. Przy podejmowaniu uchwały czuwać należy nad korelacją w zakresie zasad uchwalanych na podstawie art. 4 ust. 1, a wymienionych w art. 4 ust. 2 z obowiązkami właścicieli i podmiotów wskazanych w art. 5 ust. 1-5 ustawy.

Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy jest aktem prawa miejscowego, wydanym z upoważnienia określonego w art. 4 ust. 1 ustawy, co oznacza, że organ stanowiący musi ściśle uwzględniać wytyczne zawarte w upoważnieniu. Istotą oceny prawidłowości uchwały w przedmiotowej sprawie jest więc wskazanie zakresu, jaki obejmuje upoważnienie ustawowe, a w konsekwencji, czy istotnie autor uchwały wypełnił cały zakres spraw przekazanych mu przez ustawodawcę do uregulowania, jednocześnie nie przekraczając kompetencji przyznanych normą ustawową. Stosownie ponadto do unormowanej w art. 7 Konstytucji RP zasady praworządności, materia uregulowana wydanym aktem normatywnym wynikać powinna z upoważnienia ustawowego i nie może przekraczać zakresu tego upoważnienia. Warto również podkreślić, że zgodnie z art. 94 Konstytucji RP regulacje zawarte w akcie prawa miejscowego mają na celu jedynie "uzupełnienie" przepisów powszechnie obowiązujących rangi ustawowej, kształtujących prawa i obowiązki ich adresatów (wyrok NSA z dnia 8 listopada 2012 r. II OSK 2012/12).

Należy ponownie wskazać, że obowiązki właściciela nieruchomości w zakresie utrzymania czystości i porządku wyznacza brzmienie art. 5 ust. 1 ustawy. Oprócz obowiązków wprost określonych ustawowo, art. 5 ust. 1 pkt 5 cyt. ustawy nakazuje właścicielowi realizację "innych obowiązków określonych w regulaminie". Rzecz jednak w tym, że te inne obowiązki nie mogą wykraczać poza ściśle wskazane kwestie w delegacji ustawowej do wydania regulaminu utrzymania czystości i porządku (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie z dnia 23 października 2007 r. sygn. Akt II SA/Rz 59/07).

Powyższe uzasadnia konieczność stwierdzenia nieważności § 5 uchwały.

II.

W § 6 pkt 1) uchwały Rada Gminy postanowiła, że: „Właściciele nieruchomości, są zobowiązani do: 1) uprzątnięcia błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości udostępnionych do użytku publicznego oraz z chodników przylegających bezpośrednio do nieruchomości, niezwłocznie po opadach i w miarę potrzeby;”.

Zdaniem organu nadzoru, określone przez Radę w przedmiotowym przepisie sformułowanie :”w miarę potrzeby” nie ma charakteru obiektywnego, ma natomiast charakter ocenny i subiektywny, a w konsekwencji czego jego stosowanie może budzić poważne wątpliwości interpretacyjne. Z kolei niejasne zapisy regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy stoją w sprzeczności z charakterem norm aktu prawa miejscowego, które ze swej natury powinny być konkretne i jasno sprecyzowane. Powyższe stanowisko znajduje również potwierdzenie w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z dnia 25 kwietnia 2012 r. (sygn. akt II SA/Bd 120/12), gdzie Sąd odnosząc się do takich sformułowań jak „estetyczność” oraz „stosownie do potrzeb” stwierdził, że „Estetyczność pojemników jest pojęciem nieostrym i niezdefiniowanym, mogącym powodować problemy interpretacyjne. Takich unormowań akt prawa miejscowego nie powinien zawierać. To samo dotyczy zawartego sformułowania "stosownie do potrzeb".” (tak też ten Sąd w wyroku z dnia 11 maja 2011 r., sygn. akt II SA/Bd 193/11, co potwierdził Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 14 grudnia 2011 r., sygn. akt II OSK 2058/11).

Nie ulega wątpliwości, że z zasady państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP) wynika skierowany do organów władzy stanowiących prawo, a więc także organów gminy uprawnionych do stanowienia prawa miejscowego, nakaz przyzwoitej legislacji, w czym zawiera się także wymóg dostatecznej określoności normy prawnej. Zaś związana z jasnością precyzja przepisu winna przejawiać się w konkretności nakładanych obowiązków i przyznawanych praw tak, by ich treść była oczywista i pozwalała na wyegzekwowanie.

Powyższe uzasadnia konieczność stwierdzenia nieważności § 6 pkt 1) uchwały.

III.

W § 9 ust. 3 uchwały postanowiono, że: „Wszystkie pojemniki, worki i kontenery na odpady muszą być zaopatrzone w oznaczenia określające rodzaj gromadzonych odpadów, a także muszą być wyposażone w oznakowanie zapewniające identyfikację właściciela pojemnika, worka, lub kontenera.”.

Powyższy przepis uchwały w granicach w jakich zobowiązuje właścicieli pojemników, worków lub kontenerów do identyfikowania ich swoimi danymi budzi wątpliwości interpretacyjne. Jeżeli takowe oznakowanie miałoby bowiem składać się z jakichkolwiek danych osobowych właściciela nieruchomości to stanowi to po pierwsze przekroczenie upoważnienia ustawowego wynikającego z art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a po drugie stanowi naruszenie art. 51 ust. 1 Konstytucji RP. Zobowiązanie obywateli do ujawnienia swoich danych osobowych może bowiem mieć miejsce tylko w ustawie. W rozumieniu Konstytucji każda osoba jest właścicielem i jedynym dysponentem własnych danych. Dodatkowym zabezpieczeniem tego prawa jest zastrzeżenie, że obowiązek ujawnienia własnych danych może zostać nałożony jedynie aktem rangi ustawowej. W rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1182) - za dane osobowe uważa się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej (art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych). W tym miejscu warto wskazać, że nawet sam adres danej osoby jako sfera prywatności człowieka należy do danych osobowych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13 lipca 2001 roku, sygn. akt I ACa 1140/01).

W uchwale rady gminy w sprawie uchwalenia omawianego regulaminu nie można zamieszczać postanowień wykraczających poza treść art. 4 ust. 2 tej ustawy, a zatem muszą znaleźć się w niej postanowienia, o jakich mowa w punktach od 1 do 8 tego przepisu. Upoważnienia rady gminy do stanowienia regulaminu (z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy), który z woli ustawodawcy jest aktem prawa miejscowego, nie można pojmować rozszerzająco (patrz wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu z dnia 7 kwietnia 2009 r., sygn. akt II SA/Op 62/09).

Biorąc powyższe pod uwagę, zdaniem organu nadzoru zasadne jest stwierdzenie nieważności § 9 ust. 3 uchwały we fragmencie: „, a także muszą być wyposażone w oznakowanie zapewniające identyfikację właściciela pojemnika, worka, lub kontenera ”.

IV.

W § 11 ust. 1 uchwały określono, że: „Pojemniki do zbierania odpadów komunalnych należy umieszczać w wydzielonych miejscach na terenie nieruchomości, z uwzględnieniem przepisów prawnych, a w szczególności rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002 r., Nr 75, poz. 690 z późn. zm.).”.

Zdaniem organu nadzoru powyższy zapis uchwały stanowi naruszenie art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, zgodnie z którym rada określa w regulaminie rodzaj i minimalne pojemności pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunków rozmieszczania tych pojemników i ich utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym.

W ocenie organu nadzoru, Rada Gminy Krotoszyce, podejmując wyżej wymienione uregulowanie § 11 ust. 1 uchwały, przekroczyła zakres upoważnienia ustawowego. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego posiada kompetencję do określenia warunków rozmieszczania i ich utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych, nie może zatem odsyłać w tym zakresie do innego aktu prawnego.

Należy pamiętać, że realizując kompetencję organ stanowiący musi ściśle uwzględniać wytyczne zawarte w upoważnieniu. Odstąpienie od tej zasady narusza związek formalny i materialny pomiędzy aktem wykonawczym, a ustawą, co z reguły stanowi istotne naruszenie prawa. Zarówno w doktrynie, jak również w orzecznictwie ugruntował się pogląd dotyczący wykładni norm o charakterze kompetencyjnym. Naczelną zasadą prawa administracyjnego jest zakaz domniemania kompetencji. Ponadto należy podkreślić, iż normy kompetencyjne powinny być interpretowane w sposób ścisły, literalny. Jednocześnie zakazuje się dokonywania wykładni rozszerzającej przepisów kompetencyjnych oraz wyprowadzania kompetencji w drodze analogii. Na szczególną uwagę zasługuje tu wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 28 czerwca 2000 r. (K25/99, OTK 2000/5/141): Stosując przy interpretacji art. 87 ust.1 i art. 92 ust. 1 konstytucji, odnoszących się do źródeł prawa, takie zasady przyjęte w polskim systemie prawnym jak: zakaz domniemania kompetencji prawodawczych, zakaz wykładni rozszerzającej kompetencje prawodawcze oraz zasadę głoszącą, że wyznaczenie jakiegokolwiek organowi określonych zadań nie jest równoznaczne z udzieleniem mu kompetencji do ustanawiania aktów normatywnych służących realizowaniu tych zadań (...).

V.

W § 13 ust. 6 pkt 2 uchwały Rada postanowiła, że: „W zabudowie zagrodowej i jednorodzinnej oraz na terenach ogródków działkowych dopuszcza się zagospodarowanie frakcji, odpadów ulegających biodegradacji, w tym odpadów zielonych poprzez kompostowanie pod warunkiem: (...), 2) zarejestrowania kompostownika w Urzędzie Gminy, poprzez złożenie informacji w deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.”.

Powyższa norma wprowadzająca obowiązek zarejestrowania kompostownika poprzez złożenie informacji w deklaracji o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi jako warunek dopuszczający kompostowanie odpadów zielonych na nieruchomości stanowi naruszenie art. 60 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Zgodnie bowiem z art. 60 ust. 1 ustawy: „W razie niezłożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi albo uzasadnionych wątpliwości co do danych zawartych w deklaracji wójt, burmistrz lub prezydent miasta określa, w drodze decyzji, wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, biorąc pod uwagę uzasadnione szacunki, w tym średnią ilość odpadów komunalnych powstających na nieruchomościach o podobnym charakterze”.

Z powyższego wynika, że w razie braku deklaracji bądź uzasadnionych wątpliwości co do podanych w niej danych, to na wójcie (burmistrzu, prezydencie) spoczywa ciężar oszacowania faktycznej ilości przekazywanych odpadów. Rada nie jest zatem uprawniona do wprowadzenia w Regulaminie domniemania, zgodnie z którym brak złożonego oświadczenia przesądza o tym, że właściciel nie zagospodarowuje odpadów zielonych ulegających biodegradacji w kompostowniku. Tak przyjęta regulacja prowadziłaby do sytuacji, w której brak aktywności adresata uchwały, w zakresie złożenia oświadczenia o zagospodarowaniu odpadów w kompostowniku, zwalniałaby wójta (burmistrza, prezydenta) z obowiązku uwzględnienia w dokonanym szacunku możliwości prowadzenia kompostownika przez właściciela nieruchomości. Powyższe oznaczałoby pozbawienie adresata takiej decyzji możliwości dochodzenia w postępowaniu administracyjnym swoich interesów, poprzez wykazanie, że ilość przekazywanych odpadów należy pomniejszyć o odpowiednią ilość odpadów biodegradowalnych, które podlegają zagospodarowaniu w kompostowniku. W nawiązaniu do omawianej tematyki, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Olsztynie z dnia 10 października 2013 r., sygn. akt II SA/Ol 765/13 uznał następująco: „Rada gminy nie została upoważniona, aby w drodze regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy uzależnić usuwanie odpadów z budynków rekreacji indywidualnej od zadeklarowania przez właścicieli tych nieruchomości wnoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za cały sezon letni.”

Zgodnie z art. 75 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego: „Jako dowód należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem. W szczególności dowodem mogą być dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny”. Organ stanowiący gminy nie jest zatem uprawniony do wprowadzania unormowań, które ograniczałyby możliwość korzystania z odpowiednich środków dowodowych w postępowaniu administracyjnym. Zgodnie natomiast z art. 77 § 1 Kodeksu: „Organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy”. Powyższe prowadzi do wniosku, że nieuprawnione jest wprowadzenie przez organ stanowiący gminy swoistych „uproszczeń” w postępowaniu dowodowym,

zwalniających wójta z obowiązku oparcia danego rozstrzygnięcia indywidualnego o wyczerpujące i rzetelnie przeprowadzone postępowanie dowodowe.

Biorąc powyższe pod uwagę zasadne jest stwierdzenie nieważności art. 13 ust. 6 pkt 2 uchwały.

VI.

W ramach Rozdziału 4 dotyczącego częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz terenów przeznaczonych do użytku publicznego Rada Gminy Krotoszyce w § 15 ust. 1 i ust. 2 uchwały postanowiła, co następuje: „1. Przeznaczone do selektywnego zbierania opakowania po żywności i inne, należy przed złożeniem do worka lub pojemnika przepłukać lub co najmniej opróżnić z zawartości. 2. Z odpadów opakowaniowych posiadających zakrętki należy je odkręcić selekcyjnie oddzielnie lub po zgnieceniu opakowania ponownie nakręcić, tak by maksymalnie zredukować ich objętość.”.

Tymczasem, art. 4 ust. 2 ustawy wyczerpująco określa, jakie zasady powinny się znaleźć w regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie. Niedopuszczalna jest zatem wykładnia rozszerzająca powyższej normy kompetencyjnej, pozwalająca na zastosowanie tego przepisu dla regulowania innych kwestii, które nie zostały w nim wymienione. Stanowisko organu nadzoru w powyższym zakresie potwierdza również judykatura (porównaj: wyrok WSA z dnia 6 marca 2013 r., II SA/Go 1045/12, LEX nr 1305650; wyrok WSA z dnia 28 lutego 2013 r., II SA/Ol 46/13, Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego, poz. 1731; wyrok NSA z dnia 14 grudnia 2011 r., II OSK 2058/11, LEX nr 1152130).

W ocenie Organu Nadzoru, ustawodawca nie upoważnił organu stanowiącego gminy do formułowania w regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie postanowień, które nakazywałyby konieczność mycia czy zgniatania odpadów opakowaniowych. Przepis art. 4 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie upoważnia bowiem do określania formy w jakiej dokonywać się będzie obróbka odpadów (np. poprzez zgniatanie). Powyższe stanowisko zostało potwierdzone w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 28 lutego 2013 r. (sygn. akt II SA/Ol 46/13). Wskazane uregulowanie uchwały nie znajduje także uzasadnienia w przepisie art. 4 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy, na podstawie którego należy określić wymagania dotyczące prowadzenia we wskazanym zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, a tym samym wykracza poza zakres delegacji ustawowej (zob. wyrok WSA w Łodzi z dnia 13 września 2013 r., sygn. akt II SA/Łd 527/13). Kompetencje Rady Gminy wynikające z ww. przepisu nie mogą być bowiem interpretowane rozszerzająco.

Ponadto kwestie ewentualnego przekształcania odpadów reguluje ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21 z późn. zm.). W art. 105 tej ustawy czytamy, że: „1. Odpady przed umieszczeniem na składowisku odpadów poddaje się procesowi przekształcenia fizycznego, chemicznego, termicznego lub biologicznego, włącznie z segregacją, w celu ograniczenia zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi lub dla środowiska oraz ograniczenia ilości lub objętości składowanych odpadów, a także ułatwienia postępowania z nimi lub prowadzenia odzysku. 2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do odpadów obojętnych oraz odpadów, w stosunku do których proces przekształcenia fizycznego, chemicznego, termicznego lub biologicznego, włącznie z segregacją, nie doprowadzi do osiągnięcia celów, o których mowa w ust. 1.”. Jak wynika zatem z brzmienia ust. 2 art. 105 ustawy o odpadach poddanie procesowi przekształcenia fizycznego, chemicznego, termicznego lub biologicznego odpadów przed umieszczeniem ich na składowisku nie zawsze jest obowiązkowe. Natomiast z treści przepisu § 15 ust. 2 uchwały wynika, iż nałożony tam obowiązek określonego zachowania się ma charakter generalny i nie dopuszcza żadnych wyjątków.

Powyższe uzasadnia konieczność stwierdzenia nieważności § 15 ust. 1 i ust. 2 uchwały.

VII.

W Rozdziale 6 § 18 uchwały Rada Gminy ustaliła obowiązki w stosunku do właścicieli wszystkich zwierząt domowych. W ramach tychże obowiązków w podpunkcie 2 ustanowiono, że: „niewprowadzanie zwierząt do obiektów użyteczności publicznej i na tereny rekreacyjne a w szczególności na place zabaw z wyłączeniem obiektów przeznaczonych dla zwierząt, przy czym postanowienie to nie dotyczy osób niewidomych, korzystających z pomocy psów przewodników;”.

Przytoczony zakaz został przez Radę wprowadzony w oparciu o kompetencję organu stanowiącego do określenia w regulaminie czystości i porządku na terenie gminy obowiązków osób utrzymujących zwierzęta

domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku (art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy). Z przedmiotowego przepisu ustawy, zdaniem organu nadzoru nie wynika kompetencja do stanowienia zakazów w zakresie wprowadzania zwierząt domowych do określonych w tym przepisie uchwały miejsc użyteczności publicznej. Rada uchwalając regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy nie jest uprawniona do stanowienia o obowiązkach adresatów aktu prawa miejscowego w sposób dowolny i nieograniczony. Wszelkie obowiązki, a tym bardziej zakazy normowane przez organ stanowiący muszą mieć wprost oparcie w przepisie powszechnie obowiązującym. Powyższa norma kompetencyjna ma bowiem charakter zamknięty, a więc wyznacza organowi stanowiącemu granice swobody stanowienia przepisów aktu prawa miejscowego odnośnie obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku. Zauważyć również należy, że art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy nie zawiera normy kompetencyjnej, która delegowałaby na Radę możliwość stanowienia zakazów w obrębie regulowanej kwestii. Norma kompetencyjna stanowi jedynie o obowiązkach osób utrzymujących zwierzęta domowe.

Ustawodawca nie upoważnił Rady do formułowania zakazów wprowadzania zwierząt domowych na określone tereny lub obiekty użyteczności publicznej lecz do ustalenia sposobu postępowania ze zwierzętami domowymi w taki sposób, by ich pobyt na terenie przeznaczonym do wspólnego użytku nie był uciążliwy, nie zagrażał przebywającym tam osobom oraz nie powodował zanieczyszczenia tych terenów. Warto w tym miejscu przytoczyć stanowisko Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu wyrażone w wyroku z dnia 10 października 2013 r. (sygn. akt IV SA/Po 725/13) zgodnie, z którym: „W ocenie Sądu ustanowienie zakazu wstępu ze zwierzętami domowymi na określone tereny nie stanowi bowiem właściwego środka ochrony przed stwarzanym przez te zwierzęta zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku – o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 6 u.c.p.g. Przyjęcie przeciwnego założenia prowadziłoby do wniosku o dopuszczalności ustanowienia w regulaminie zakazu wprowadzania zwierząt domowych do wszelkich miejsc użytku publicznego (terenów przeznaczonych do wspólnego użytku), skoro taki zakaz niewątpliwie w najwyższym stopniu zapewniłby eliminację jakichkolwiek zagrożeń i uciążliwości dla ludzi oraz zanieczyszczeń pochodzących od zwierząt. Taki wniosek byłby zaś w sposób oczywisty nie do zaakceptowania w demokratycznym państwie prawnym (argumentum ad absurdum).”

Stanowisko organu nadzoru w powyższym zakresie znajduje potwierdzenie utrwalonym orzecznictwie sądów m.in. w wyroku WSA we Wrocławiu z dnia 26 listopada 2013 r. (sygn. akt II SA/Wr 576/13), z dnia 2 września 2013 r. (sygn. akt II SA/Wr 425/13); w wyroku WSA w Olsztynie z dnia 28 lutego 2013 r. (sygn. akt II SA/OI 46/13), w wyroku WSA w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 6 marca 2013 r. (sygn. akt II SA/Go 1045/12); w wyroku WSA w Szczecinie z dnia 18 kwietnia 2013 r. (sygn. akt II SA/Sz 238/13); w wyroku WSA w Poznaniu z dnia 10 października 2013 r. (sygn. akt IV SA/Po 492/13); w wyroku NSA z dnia 18 lutego 2014 r. (sygn. akt II OSK 2746/13), w wyroku NSA z dnia 14 grudnia 2011 r. (sygn. akt II OSK 2058/11).

Dodatkowo mając na uwadze treść § 18 ust. 2 uchwały we fragmencie „postanowienie to nie dotyczy osób niewidomych, korzystających z pomocy psów przewodników” zauważyć należy, że uprawnienia osób korzystających z pomocy specjalnie wyszkolonych psów reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.). Zgodnie z art. 20a ust. 1 powyższej ustawy: „Osoba niepełnosprawna wraz z psem asystującym ma prawo wstępu: 1) do obiektów użyteczności publicznej, w szczególności: budynków i ich otoczenia przeznaczonych na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, świadczenia usług pocztowych lub telekomunikacyjnych oraz innych ogólnodostępnych budynków przeznaczonych do wykonywania podobnych funkcji, w tym także budynków biurowych i socjalnych; 2) do parków narodowych i rezerwatów przyrody; 3) na plaże i kąpieliska.”. Zatem już sam Ustawodawca zadbał o dostępność obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy psa. Należy zwrócić ponadto uwagę na znaczenie terminu „niepełnosprawności” przez którą rozumieć należy trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do

pracy (art. 2 pkt 10 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych). Wyrażenie „osoby niepełnosprawne”, którym posłużył się Ustawodawca w przepisie art. 20a powyższej ustawy jest zatem pojęciem szerszym od użytego w treści § 18 pkt 2 uchwały wyrażenia „osoby niewidome” (które także są osobami niepełnosprawnymi), a zatem w tym zakresie nastąpiła modyfikacja przepisu ustawowego. Gdy bowiem na podstawie art. 20a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, osoby niepełnosprawne wraz z psem asystującym mają prawo wstępu do określonych tym przepisem obiektów, to z regulacji regulaminu wynika, iż wstęp do takich obiektów (kategorie tych obiektów zostały także ograniczone w stosunku do wymienionych w art. 20a powyższej ustawy) mają wyłącznie osoby niewidome.

Jednocześnie w kontekście zapisów uchwały niezbędne jest odniesienie się do definicji psa asystującego zawartej w art. 2 pkt 11 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W myśl tej definicji pies asystujący to - odpowiednio wyszkolony i specjalnie oznaczony pies, w szczególności pies przewodnik osoby niewidomej lub niedowidzącej oraz pies asystent osoby niepełnosprawnej ruchowo, który ułatwia osobie niepełnosprawnej aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Zatem w rozumieniu ustawy pies, który ułatwia osobie niepełnosprawnej aktywne uczestnictwo w życiu społecznym to nie tylko jak to wskazała Rada, „pies przewodnik”, ale również pies asystent odpowiednio wyszkolony, specjalnie oznaczony oraz posiadający certyfikat wydany zgodnie z art. 20b ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Psem przewodnikiem w rozumieniu tej ustawy jest pies tylko osoby niepełnosprawnej niewidomej lub niedowidzącej, natomiast psy ułatwiające aktywne uczestnictwo w życiu społecznym osobom niepełnosprawnym z innych przyczyn są w rozumieniu ustawy psami asystującymi.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że uregulowane przez Radę zakazy dotyczą sfery korzystania z obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Krotoszyce. Zgodnie natomiast z art. 40 ust. 2 pkt 4 ustawy o samorządzie gminnym organy gminy mogą wydawać akty prawa miejscowego w zakresie zasad i trybu korzystania z gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Na podstawie tego przepisu ustawy ustrojowej rada gminy posiada umocowanie do stanowienia w przedmiocie zasad i trybu korzystania z gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Uchwała taka w myśl przywołanego przepisu jest aktem prawa miejscowego. Zatem sprawy korzystania z gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej powinny być uregulowane w odrębnej uchwale, a tym samym, zdaniem organu nadzoru nie powinny stanowić części regulacji regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, tym bardziej, że nie mieszczą się one w zakresie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 4 ust. 2 ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach.

Powyższe uzasadnia konieczność stwierdzenia nieważności § 18 pkt 2 uchwały.

VIII.

Ustalając obowiązki wobec osób utrzymujących zwierzęta domowe, Rada Gminy w § 18 pkt 5 i pkt 6 uchwały określiła, co następuje: „5) Zwolnienie psa ze smyczy, ale z założonym kagańcem jest dozwolone jedynie w miejscach nieuczęszczanych przez ludzi i tylko w sytuacji, gdy opiekun ma możliwość sprawowania całkowitej kontroli nad zachowaniem zwierzęcia, 6) zwolnienie psa ze smyczy i bez kagańca jest dozwolone wyłącznie w przypadku niedużych psów i w miejscach nieuczęszczanych przez ludzi i tylko w sytuacji, gdy opiekun ma możliwość sprawowania całkowitej kontroli nad zachowaniem zwierzęcia;”.

Zdaniem Organu Nadzoru, wskazanie przez Radę obowiązków i wyjątków od ustanowionych obowiązków tak jak uczyniono to w powyższych przepisach nie może zostać uznane za prawidłowe ze względu na nieostrość użytych pojęć, które odnoszą się do zwalniania psów ze smyczy „w miejscach nieuczęszczanych przez ludzi”. Przytoczone przepisy nie uwzględniają bowiem możliwości wystąpienia przypadków „granicznych”, w których nie można dokonać obiektywnej oceny np. tego, czy dane miejsce jest nieuczęszczane, rzadko uczęszczane bądź często uczęszczane przez ludzi. Normy tego typu odnoszą się do kryteriów subiektywnych, uzależnionych od indywidualnego postrzegania. Tym samym obowiązki nałożone w powyższych przepisach regulaminu są dalece nieprecyzyjne i niejasne. Należy zauważyć, że na podstawie powyższego sformułowania nie sposób jednoznacznie i bezsprzecznie ustalić, które miejsca w gminie należy zakwalifikować do tej kategorii miejsc uregulowanych przez Radę w uchwale. Nie sposób ponadto bezsprzecznie stwierdzić w jakim przypadku dane miejsce uznać można za takie, które nie jest uczęszczane przez ludzi.

Jako, że wspomniane wyżej pojęcia są pojęciami nieostrymi, nie mogą stanowić zatem elementu prawidłowo skonstruowanego Regulaminu. Przedmiotowa uchwała jest bowiem aktem prawa miejscowego, w związku z czym zawarte w niej regulacje muszą spełniać warunek określoności prawa. Oznacza to, że muszą być one precyzyjne (a więc takie, z których można wywieść jednoznaczne normy prawne) i przejrzyste (to znaczy zrozumiałe dla jednostki). Konieczność stanowienia prawa cechującego się „poprawnością”, „precyzyznością” i „jasnością” wielokrotnie podkreślał także Trybunał Konstytucyjny (por.: wyroki TK, np.: z dnia 10 listopada 1998 r., K 39/97, LEX nr 34601; z dnia 11 stycznia 2000 r., K 7/99, LEX nr 39281; z dnia 13 lutego 2001 r., K19/99, LEX nr 46368; z dnia 13 września 2005 r., K 38/04, LEX nr 165332; z dnia 7 listopada 2006 r., SK 42/05, LEX nr 231203). Jak zostało wykazane powyżej, kwestionowane przepisy uchwały nie spełniają tych, wskazanych przez Trybunał Konstytucyjny, wymogów prawidłowej legislacji.

Powyższe uwagi zyskują na znaczeniu w kontekście art. 10 ust. 2a w zw. z ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, który łączy obowiązki ustanowione w regulaminie z sankcją karną. Oznacza to, że za niedopełnienie omawianych obowiązków adresat może zostać ukarany karą grzywny. Nie można zatem przyjąć, że przepis sankcjonowany karą grzywny może być niedookreślony. Treść przepisów karnych wymaga szczególnej poprawności, precyzyzności i jasności.

Na konieczność precyzyjnego formułowania przepisów w zakresie obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku wskazał Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 20 marca 2014 r. (sygn. akt II SA/Wr 103/14): „Konsekwencją nieprecyzyjnego sformułowania zakwestionowanych przepisów jest niemożność określenia prawidłowego sposobu zachowania się przez adresata uchwały, w tym przypadku ustalenia kiedy możliwe jest zwolnienie psa ze smyczy. Nie sposób bowiem bezsprzecznie stwierdzić w jakim przypadku dane miejsce uznać można za mało uczęszczane przez ludzi”.

Wspomniane przepisy uchwały niewątpliwie naruszają zasadę przyzwoitej legislacji znajdującą oparcie w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z ustalonymi poglądami doktryny oraz ustaloną linią orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego każdy przepis prawny winien być skonstruowany poprawnie z punktu widzenia językowego i logicznego. Wymóg jasności oznacza nakaz tworzenia przepisów klarownych i zrozumiałych dla ich adresatów, którzy od racjonalnego ustawodawcy oczekiwać mogą stanowienia norm prawnych niebudzących wątpliwości co do treści nakładanych obowiązków i przyznawanych praw. Związana z jasnością precyzja przepisu winna przejawiać się w konkretności nakładanych obowiązków i przyznawanych praw, tak by ich treść była oczywista i pozwalająca na wyegzekwowanie. „Z konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawnego wynika zasada zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa. Prawodawca powinien zatem stanowić normy sformułowane w sposób jasny, precyzyjny i jednoznaczny, zgodnie z regułami poprawnej legislacji. Dotyczy to także aktów prawa miejscowego, będących powszechnie obowiązującym prawem na terenie działania organów, które je ustanowiły. Obywatele i inni adresaci norm prawnych w demokratycznym państwie prawnym nie powinni ponosić konsekwencji wadliwych działań prawodawcy, w szczególności wynikających z nieprecyzyjnego znaczenia przepisów prawnych. Organ nadzoru trafnie zauważył, że o stanie praworządności w państwie można mówić, przy łącznej realizacji postulatów, aby obowiązujące prawo spełniało odpowiednie wymogi formalne i materialne oraz aby organy państwa przestrzegały postanowień prawa. Podkreślił, że należy stworzyć warunki, w których przepisy prawne będą powszechnie dostępne i zrozumiałe.” (tak w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 19 grudnia 2011 r. sygn. akt III SA/Wr 568/11).

Nieprawidłowym i stwarzającym trudności interpretacyjne jest także ten fragment § 18 pkt 6 uchwały, który odnosi się do dozwolonego uchwałą zwalniania psa ze smyczy i bez kagańca „w przypadku niedużych psów”. Takie sformułowanie, zdaniem organu nadzoru, odnosi się do sfery subiektywnych odczuć poszczególnych podmiotów, do których adresowany jest przedmiotowy przepis regulaminu. Ma charakter ocenny, niejasny i nieobiektywny w konsekwencji czego jego stosowanie może budzić poważne wątpliwości interpretacyjne. Nie sposób bowiem bezsprzecznie stwierdzić, który i jaki pies kwalifikuje się do kategorii psów niedużych. Pamiętać należy, że zgodnie z art. 10 ust. 2a ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach nieprzestrzeganie obowiązku ustanowionego w regulaminie podlega karze. Wskazanie zróżnicowania obowiązków osób utrzymujących psy w zakresie ochrony przed zagrożeniem dla innych ze względu na cechy osobnicze psów takie jak np. ich wielkość nie umożliwi konsekwentnego

przypisania odpowiedzialności karno-administracyjnej za zachowania obiektywnie niemogące stwarzać jakiegokolwiek zagrożenia dla otoczenia. Treść przepisów karnych wymaga zatem szczególnej poprawności, precyzyjności i jasności.

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 14 października 2014 r., sygn. akt II OSK 2003/2014 odnosząc się do takich pojęć jak: „psów małych i szczeniaków” uznał, że są to rozróżnienia nazbyt nieostre, by mogły stanowić podstawę do egzekwowania zachowań mieszkańców gminy. Taki podział może prowadzić do trudnego wyegzekwowania stosowania się właścicieli czworonogów do norm nakazowych zwłaszcza w sytuacjach, gdy może być wątpliwe czy mamy do czynienia z małym psem (w sensie rasy), czy z małym psem, który nie jest już szczeniakiem, ale nie jest jeszcze psem dorosłym. Ustawodawca upoważnia radę do ustalenia sposobu postępowania ze zwierzętami domowymi w taki sposób, by ich pobyt na terenie przeznaczonym do wspólnego użytku nie był uciążliwy oraz nie zagrażał przebywającym tam osobom, a nie daje uprawnienia do wprowadzenia różnicowania zwierząt w sposób ustawie nieznany. W ustawie chodzi o skonkretyzowanie w akcie prawa miejscowego jakie działania ma podjąć właściciel zwierzęcia, aby zwierzę to w przestrzeni publicznej nie utrudniało przebywania osobom trzecim.

W tym miejscu należy ponadto podkreślić, że obowiązki właścicieli, o jakich mowa w art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie mogą być formułowane dowolnie i dotyczyć wszelkich spraw z zakresu ochrony przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi. Przede wszystkim prawodawcy miejscowemu nie wolno wkraczać w zakres materii ustawowej. Do tej materii należy sprawa sprawowania kontroli nad zwolnionym ze smyczy psem, o której Rada wypowiedziała się w zapisach przytoczonego wyżej § 18 pkt 5 i pkt 6 uchwały. Kwestię tę reguluje bowiem ustawa o ochronie zwierząt, która w art. 10a ust. 2 stanowi, że: „Zabrania się puszczenia psów bez możliwości ich kontroli i bez oznakowania umożliwiającego identyfikację właściciela lub opiekuna”. Zgodnie z postanowieniami ustawy obowiązkiem właściciela jest zatem takie puszczenie psa, aby zachowywać nad nim kontrolę. Sposób w jaki ta kontrola będzie sprawowana jest już jednak prawnie irrelevantny (o ile nie godzi w zasadę humanitarnego traktowania zwierzęcia) i organ stanowiący gminy nie ma kompetencji do tego, aby modyfikować wskazany w ustawie obowiązek poprzez określenie sposobu jego wykonywania. Jeżeli zatem właściciel psa potrafi sprawować nad nim kontrolę w inny sposób niż przez trzymanie go na smyczy, na przykład poprzez wykorzystywanie umiejętności zwierzęcia wynikających z odpowiedniej tresury, to wymóg ustawy jest zrealizowany.

Powyższe uzasadnia konieczność stwierdzenia nieważności § 18 pkt 5 i pkt 6 uchwały.

IX.

W § 18 pkt 7 Rada Gminy określiła, że: „dopuszcza się spuszczenie psa z uwięzi na terenie nieruchomości właściciela pod warunkiem, że nieruchomość jest ogrodzona w sposób uniemożliwiający psu wydostanie się na zewnątrz;”.

Tymczasem powyższy obowiązek uregulowany został już na poziomie ustawowym. Zgodnie z art. 10a ust. 4 w zw. z ust. 3 ustawy o ochronie zwierząt: „3. Zabrania się puszczenia psów bez możliwości ich kontroli i bez oznakowania umożliwiającego identyfikację właściciela lub opiekuna. 4. Zakaz, o którym mowa w ust. 3, nie dotyczy terenu prywatnego, jeżeli teren ten jest ogrodzony w sposób uniemożliwiający psu wyjście.”.

Należy podkreślić, że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może regulować kwestii, które zostały unormowane już przez samego Ustawodawcę. Taka regulacja będzie zawsze albo powtórzeniem albo modyfikacją przepisu ustawowego. W orzecznictwie wielokrotnie podkreślano, że powtarzanie regulacji ustawowych, bądź ich modyfikacja i uzupełnienie przez przepisy uchwały jest niedopuszczalne i dezinformujące. Może prowadzić bowiem do odmiennej czy sprzecznej z intencjami ustawodawcy interpretacji przepisów. Trzeba liczyć się z tym, że powtórzony, czy zmodyfikowany przepis będzie interpretowany w kontekście uchwały, w której go zamieszczono, co może prowadzić do całkowitej lub częściowej zmiany intencji prawodawcy. Zjawisko powtarzania i modyfikacji w aktach prawnych przepisów zawartych w aktach hierarchicznie wyższych, należy uznać za niedopuszczalne. Modyfikacje przepisów ustawowych stanowią istotne naruszenie prawa (wyrok NSA z dnia 16 czerwca 1992 r., II SA 99/92, LEX nr 10348; wyrok NSA z dnia 14 października 1999 r., II SA/Wr 1179/98, LEX nr 39509; wyrok NSA z dnia 25 marca 2003 r., II SA/Wr 2572/02, LEX nr 166989; wyrok NSA z dnia 26 lutego 2010 r., II OSK 1966/09, LEX nr 591998).

Zgodnie z § 118 w związku z § 143 załącznika do „Zasad techniki prawodawczej”, w akcie prawa miejscowego nie powtarza się przepisów ustawy upoważniającej oraz przepisów innych aktów normatywnych. Rada Gminy nie ma zatem prawa powielać a tym bardziej modyfikować uregulowań ustawy upoważniającej i przepisów innych aktów normatywnych.

W związku z powyższym, zasadnym jest stwierdzenie nieważności § 18 pkt 7 uchwały.

X.

W § 20 ust. 1 uchwały Rada Gminy określiła co następuje: „Na terenie gminy zabrania się chowu zwierząt gospodarskich, z wyłączeniem: (...) 2) przydomowego chowu drobiu, gołębi, pszczoł oraz królików i szynszyli.”.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 7 ustawy rada określa w regulaminie szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dotyczące wymagań utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach. W § 20 ust. 1 pkt 2) uchwały Rada wprowadzając zakaz chowu gołębi na terenie gminy naruszyła art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 133, poz. 921 z późn. zm.). Przywołany przepis ustawy zawiera bowiem definicję pojęcia zwierząt gospodarskich, wymieniając w katalogu zamkniętym zwierzęta, które mogą być zaliczone do tej kategorii, tj.: a) koniowate - zwierzęta gatunków: koń (*Equus caballus*) i osioł (*Equus asinus*), b) bydło - zwierzęta gatunków: bydło domowe (*Bos taurus*) i bawoły (*Bubalus bubalus*), c) jeleniowate - zwierzęta z gatunków: jelen szlachetny (*Cervus elaphus*), jelen sika (*Cervus nippon*) i daniel (*Dama dama*) utrzymywane w warunkach fermowych w celu pozyskania mięsa lub skór, jeżeli pochodzą z chowu lub hodowli zamkniętej, o których mowa w przepisach prawa łowieckiego, albo chowu lub hodowli fermowej, d) drób, e) świnię (*Sus scrofa*), f) owce (*Ovis aries*), g) kozy (*Capra hircus*), h) pszczołę miodną (*Apis mellifera*), i) zwierzęta futerkowe.

Stosownie ponadto do definicji zawartej w art. 4 pkt 17 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt (t.j.: Dz. U. z 2013 r. poz. 856) przez zwierzętach domowych rozumie się przez to zwierzęta tradycyjnie przebywające wraz z człowiekiem w jego domu lub innym odpowiednim pomieszczeniu, utrzymywane przez człowieka w charakterze jego towarzysza. Przy tak określonym pojęciu "zwierzęta domowe" zdaniem organu nadzoru gołębie do nich nie należą. Dlatego też wykroczeniem poza ramy wskazanego upoważnienia jest wprowadzenie norm odnoszących się do obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe (art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy), a dotyczących gołębi. Zgodnie z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 3 września 2008 r. ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminie nie daje podstaw do wydania aktu prawa miejscowego obejmującego swą regulacją również kwestie dotyczące utrzymania czystości w związku z posiadaniem gołębi (sygn. akt II SA/Go 392/08).

W kwestii zaliczenia gołębi do zwierząt domowych, Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 18 lutego 2014 r. sygn. akt II OSK 2746/13 stwierdził, że: nie sposób uznać aby gołąb (nawet bardzo lubiany przez swego właściciela) mógł być uznany za rodzinnego pupila, zatem nie sposób uznać go za zwierzę domowe.

W związku z powyższym zasadne jest stwierdzenie nieważności § 20 ust. 1 pkt 2) we fragmencie: „gołębi”.

XI.

W § 22 ust. 1 uchwały Rada określiła, że: „Upoważnieni przez Wójta Gminy Krotoszyce pracownicy oraz jednostki upoważnione do kontroli na mocy odrębnych przepisów, są uprawnieni do wykonywania czynności kontrolnych w zakresie stosowania postanowień niniejszego Regulaminu.”.

W ocenie organu nadzoru, postanowienie § 22 ust. 1 Regulaminu, wykracza poza zakres upoważnienia zawartego w art. 4 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ustawodawca nie upoważnił bowiem rady gminy do objęcia regulaminem spraw dotyczących wykonywania czynności kontrolnych w zakresie stosowania postanowień przedmiotowego Regulaminu. Co więcej - sam Ustawodawca uregulował tę materię w art. 5 ust. 6-9 zgodnie, z którym: „6. Nadzór nad realizacją obowiązków określonych w ust. 1-4 sprawuje wójt, burmistrz lub prezydent miasta. 7. W przypadku stwierdzenia niewykonania obowiązków, o których mowa w ust. 1-4, wójt (burmistrz, prezydent miasta) wydaje decyzję

nakazującą wykonanie obowiązku. 8. Ust. 7 nie dotyczy obowiązków, o których mowa w ust. 1 pkt 3-3b. 9. Wykonywanie decyzji, o której mowa w ust. 7, podlega egzekucji w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2012 r. poz. 1015, z późn. zm.).”

Ponadto o tym że Ustawodawca nałożył obowiązek sprawowania kontroli przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast stanowi ponadto art. 9u ustawy zgodnie, z którym: „1. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów ustawy. 2. Do kontroli, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy art. 379 i art. 380 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 i 1238).”

Organ nadzoru podkreśla w tym miejscu, iż rada gminy nie może powtarzać w akcie prawa miejscowego zapisów rangi ustawowej ani modyfikować przepisów ustaw. Zakaz taki wynika z konstytucyjnej zasady praworządności i legalności aktów prawa miejscowego wyrażonej w art. 7 w związku z 94 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Stanowisko takie potwierdza orzecznictwo. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 14 grudnia 2011r., sygn. akt II OSK 2058/11) wyraził pogląd, iż „powszechnie obowiązujący porządek prawny zostaje naruszony w stopniu istotnym nie tylko poprzez regulowanie przez gminę jeszcze raz tego, co zostało już uregulowane w źródle powszechnie obowiązującego prawa, lecz także modyfikowanie przepisu ustawowego, co możliwe jest tylko w granicach wyraźnie przewidzianego upoważnienia ustawowego.” Jak dalej wyjaśnia NSA „w świetle art. 94 Konstytucji RP regulacje zawarte w akcie prawa miejscowego mają na celu wyłącznie uzupełnienie przepisów powszechnie obowiązujących rangi ustawowej, kształtujących prawa i obowiązki ich adresatów, a nie wykonanie ustawy.” Z zasadami tymi korespondują przepisy § 135, § 136 oraz § 137 w związku z § 143 załącznika do ww. rozporządzenia w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, zgodnie z którymi w aktach prawa miejscowego: zamieszcza się przepisy prawne regulujące wyłącznie sprawy z zakresu przekazanego w przepisie upoważniającym, nie zamieszcza się przepisów prawnych niezgodnych z ustawą, na podstawie której są one wydawane oraz nie powtarza się przepisów ustaw, ratyfikowanych umów międzynarodowych oraz rozporządzeń.

Jak wyżej wykazano, uregulowanie w akcie prawa miejscowego jeszcze raz tego, co zostało już uregulowane w przepisach rangi ustawowej, stanowi rażące naruszenie prawa. Za takie należy więc uznać zapisy § 22 ust. 1 Regulaminu.

Biorąc pod uwagę powyższe orzeczoneo jak w sentencji.

Od niniejszego rozstrzygnięcia przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu w terminie 30 dni od daty jego doręczenia, którą należy wnieść za pośrednictwem organu nadzoru - Wojewody Dolnośląskiego.

Zgodnie z art. 92 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym stwierdzenie przez organ nadzoru nieważności uchwały organu gminy wstrzymuje ich wykonanie z mocy prawa w zakresie objętym stwierdzeniem nieważności, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.

Wojewoda Dolnośląski:
T. Smolarz